

אדריכלות

לבנות את העתיד

■ מרכז קהילתי חדש
בתל אביב מבטא תפישה
מרעננת על תפקידה של
אדריכלות מכני החינוך

נועם דביר

המרכז החדש בפנינת רמז-ארלוזורוב. למטה: בניין הוועד הפועל הסמוך

עד כמה משפיעה הסביבה הבנויה על חייהם והתנהגותם של פעוטות וילדים? לדעתם של האדריכלים אורי כסיף וגנתי מייוליץ-כסיף, ווג במשרד ובחיים, בניינים טובים מצליחים להעשיר את המשתמשים הצעירים ולהזמין התבוננות וחקירה של המציאות. "מבחינה זאת, המרכז החדש לשירותים קהילתיים שתיכננו השניים בפנינת רמז-ארלוזורוב בתל אביב, מבטא תפישה מרעננת על תפקידם של מכני חינוך, ועל האפשרות ליצור מבנים לא שגרתיים בתקציב עירוני סטנדרטי לחלוטין. המרכז החדש הוא חלק ממתחם ציבורי גדול שמתכננת עיריית תל אביב להקים בין בנייני הוועד הפועל לבין גימנסיה הרצליה. מתחם שעתיד לכלול גם אודיטוריום, מרכז ספורט, שטב צופים ומגרל מגורים בן 25 קומות. למרות שמייוליץ-כסיף וכו בתחרות התכנון כבר באמצע שנות ה-90, בשל העדר משאבים מספקים החלה בנייתו של המבנה הראשון רק לפני שנה. המרכז מחולק לשני אגפים עם שימושים שונים ומפוזרים: אגף למחלקת הרווחה ששוכן במקביל לרחוב, ואגף גדול יותר לגני הילדים, באורך 120 מטר, שעומד בניצב לו. בין השניים מפרידה חצר פנימית מוצלת ולאורך החזית המזרחית הקמה רחבה גדולה עם פינת ישיבה ומשחק המיועדת לשרת בעתיד גם את הבניינים הנוספים.

המיקום הבולט והסמיכות לבניינים האיקוניים הציבו למתכננים (ולאדריכל האחראי מאור רוטמן) אתגר רעיוני עוד לפני שרטוט הקו הראשוני. כיצד להשתלב בנראטיב האדריכלי המודרניסטי של שנות ה-60 אך לייצר מבנה עצמאי וערכני. הפתרון המושכל בא לידי ביטוי בשני אופנים: העמדה של המבנה בה תאם לגריר הארכיטקטורה הסדור והתחשבות בפורי פורציות של הבניינים הסמוכים, לצד שימוש בשוברי שמש ("בריסול") מטיב צוהני-אק לימי מובהק של המודרניזם.

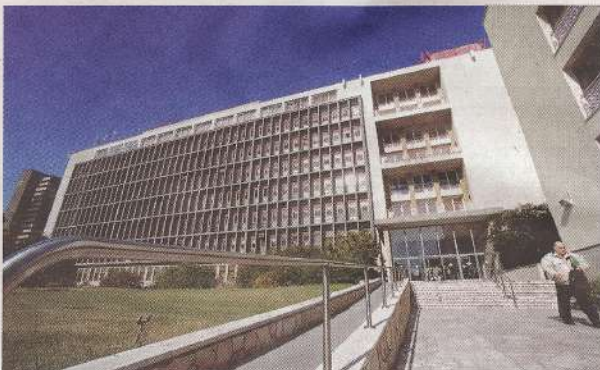
מערכת ההצללה הייחודית שדורגה לאורך החזיתות פותחה על ידי משרד מייוליץ-כסיף במיוחד עבור הפרויקט ומחליפה את הבטון הכבד של שוברי השמש בבניין הוועד הפועל ברצועות עץ עדינות. שטיחי העץ האנכיים מסננים את השמש ויוצרים תחושת פוריות, אך מאפשרים קשר אל הסביבה העירונית. בשל הצפיפות הגבוהה במתחם, מוקמו גני הילדים בשתי קומות. הגנים בקומה הראשונה פונים אל חצר עם נוף מרהיב של בנייני הסי-תרדורט ואילו הגנים בקומה השנייה עושים שי-

מה הלאומית, כדי לספק לילדים שלנו סביבה טובה יותר."

בני הווג מבקשים להוכיח מדינות מתקדמות מבחינה אדריכלית, כמו הולנד ובריטניה, שהחליטו לשים את האדריכלות על סדר היום הלאומי. בריטניה, לרונגמה, הכריזה לאחרונה על פרויקט בעלות 45 מיליארד ליש"ט בשם "building schools for the future", שבמרכזו עומד שיפוץ של אלפי בתי ספר בממלכה ובנייה של מאות חדשים. אחד מהדגשים החשובים בפרויקט של משרד החינוך הבריטי הוא יצירת סביבה אדריכלית איכותית. "הבריטים יוצאים מתוך אמירה שהסביבה הבנויה היא מקור ידע ומקור מחקר שהתלמידים יכולים ליהנות ממנו", מבהירה מייוליץ-כסיף, "אם מבקשים בעצם לחנך דור שלם של אנשים למודעות של אדריכלות ולהיות ביקורתיים כלפי הסביבה שלהם."

בני הווג מביעים ביקורת על תשומת הלב האדריכלית שנתונה לדבריהם ל"הרבה שימור של מבנים היסטוריים ומעט מאוד לפיתוח של הסביבה הקרובה". הבניין החדש אמנם נעדר את המונומנטליות ואת הסגנון המובהק של הבניינים הסמוכים לו, אולם ייתכן שדווקא בזה כוחו - יצירת קנה מידה אנושי, עירוני ותל-אביבי. "אני חושבת שהחיבור לבנייני הוועד הפועל מחזיר אותנו לשנים של מצוינות אדריכלות במדינה", מסכמת מייוליץ-כסיף, "מצוינות שלווה במחקר ובפיתוח. האדריכלים לים נהיגו או את הסביבה הבנויה. אנחנו צריכים לשאוף לחזור למצב הזה היום."

ישן חדש

תצלום: אילון ריו

היים. "הבניין הזה נותן דוגמה למה שאפשר לעשות בתקציב עירוני סטנדרטי עם השקעה במשאבים ובתכנון במקום בשיש יוקרתי", אומר כסיף. "אנחנו רואים את הבניין הזה כבניין טיפוסית שלנו, שאנחנו חייבים להסתכל על הסביבה בתור משהו שהוא לא מובן מאליו. ישראל רק הולכת ומצטופפת ואנחנו חייבים להשקיע משאבים בתכנון ברי-

מוש במרפסת גדולה שמספקת פנורמה מקיפה על העיר. את מקומו של ארגו החול המסורתי החליף בקומה השנייה מרכז ריש סינטי עם בליטות ושקעים, שמאוכר במידה מסוימת את תחושת המשקעים שנוצרת בפרויקט אחר של בני הווג, דק העץ בנמל תל אביב. חללי הפנים מוארים היטב, והטיפול המדויק בפרטים מתבטא גם בחירויות השירותים, שם אריחי הקרמיקה יוצרים דמויות אבסטרקטיות של ילדים ובעלי